

## De Letselschade Richtlijn Huishoudelijke Hulp

Versie 3: normbedragen en termijn aangepast per 1 juli 2009



### **Definities**

#### Huishoudelijke hulp

De behoefte aan huishoudelijke ondersteuning door derden, bestaande uit activiteiten als schoonmaakwerkzaamheden, koken, boodschappen doen, verzorging van kinderen etc., met uitzondering van de zelfredzaamheid, zoals hieronder omschreven.

#### Zelfredzaamheid

Persoonlijke verzorging en algemene dagelijkse levensverrichtingen. De zelfredzaamheid valt niet onder de norm huishoudelijke hulp.

### **Afbakening aanbeveling**

1. Het gaat om mantelzorg ofwel zorg door familie (bijvoorbeeld echtgenoot/partner, thuiswonende minderjarige en meerderjarige kinderen), vrienden, kennissen, etc.
2. Het gaat om verleende hulp in de huishouding voor werkzaamheden die vóór het ongeval door het slachtoffer werden verricht.
3. Gedurende een periode van drie maanden gelden de normbedragen volgens de tabel. Bij continuering van de mantelzorg geldt na deze periode, voor de volgende drie maanden, een uurtarief van € 8,50. Het staat partijen vrij om in onderling overleg te beslissen om de normbedragen (volgens de tabel) ook gedurende deze periode toe te passen. Nadat deze tweede termijn is verlopen (zes maanden na ongeval) betaalt de verzekeraar een redelijke vergoeding.
4. De aanbeveling ziet niet op verzorgende en verplegende taken.
5. Onder de aanbeveling vallen alle huishoudelijke taken, inclusief het verzorgen van één of meerdere kinderen, boodschappen doen en dergelijke. Het bieden van professionele kinderopvang valt niet onder deze aanbeveling.
6. De aanbeveling laat de schadebeperkingsplicht van de benadeelde onverlet.

### **Normbedragen**

Normbedragen huishoudelijke hulp per week (een week wordt gelijkgesteld aan zeven dagen)

	<b>licht tot matig beperkt</b>	<b>zwaar beperkt</b>
alleenstaande	€ 60,00	€ 120,00
2-persoonshuishouden	€ 80,00	€ 160,00
gezin met inwonende kinderen jonger dan 5 jaar	€ 150,00	€ 300,00
gezin met inwonende kinderen ouder dan 5 jaar	€ 130,00	€ 260,00

### ***Vaststelling schadevergoeding eerste drie maanden***

1. De schadevergoeding ter zake kosten huishoudelijke hulp wordt vastgesteld volgens de navolgende formule:  
normbedrag volgens mate van beperking x bijdrage in het huishouden (vóór het ongeval).
2. Het normbedrag moet worden aangepast aan de mate waarin er sprake is van een beperking van het vermogen huishoudelijke werkzaamheden te verrichten. Er zijn twee categorieën: 'licht tot matig beperkt' en 'zwaar beperkt'. De mate van beperking is maatgevend voor de uiteindelijke schadevergoeding gedurende de looptijd van deze aanbeveling en kan veranderen gedurende de looptijd. Over het algemeen zal de beperking kort na het ongeval het grootst zijn. De beperking kan ook tijdelijk, door bijvoorbeeld een operatie, weer toenemen. Het is aan partijen (slachtoffer en verzekeraar) om de mate waarin er sprake is van een beperking in overleg vast te stellen. Zo nodig kan de medisch adviseur worden geraadpleegd.
3. Voorts dient rekening te worden gehouden met de mate waarin de benadeelde vóór het ongeval een bijdrage in het huishouden leverde. Deze bijdrage wordt uitgedrukt in een vast percentage van 25, 50, 75 of 100%. Dit percentage is mede maatgevend voor de uiteindelijke schadevergoeding gedurende de looptijd van de aanbeveling. De bijdrage in het huishouden vóór het ongeval kan uiteraard ook nihil zijn. In dat geval komen we aan deze aanbeveling niet toe.
4. Bij de normbedragen is uitgegaan van twee kinderen per gezin. In het geval er kinderen van diverse leeftijdscategorieën zijn, dient aansluiting te worden gezocht bij de leeftijd van het jongste kind op het moment van het ongeval.
5. Een eenoudergezin valt onder de categorie "gezin".
6. Voor zover er ter de woning, de gezinssamenstelling (denk aan een gehandicapte partner of kind) of de persoon van het slachtoffer in relatie tot het huishouden sprake is van bijzondere omstandigheden die zich niet lenen voor een genormeerde vergoeding, zal de schade concreet moeten worden vastgesteld.

### ***Vaststelling schadevergoeding vanaf drie maanden:***

- Na de eerste drie maanden volgt een beoordelingsmoment om na te gaan of de mantelzorg nog voldoet of dat er professionele hulp voorhanden is of gewenst.
- Indien na dit beoordelingsmoment blijkt dat nog gebruik wordt gemaakt van mantelzorg, vindt gedurende de volgende drie maanden vergoeding plaats tegen een uurtarief van € 8,50. Het staat partijen vrij in onderling overleg te beslissen om de normbedragen (volgens de tabel) ook gedurende deze periode te gebruiken.
- Nadat deze tweede termijn is verlopen (zes maanden na ongeval) betaalt de verzekeraar een redelijke vergoeding.<sup>1</sup>

### ***Indexering***

Periodiek wordt op basis van het loonindexcijfer van het CBS bekeken of aanpassing van de normbedragen noodzakelijk is. De bedragen worden verhoogd indien op basis van het indexcijfer de lonen op de peildatum (1 januari van elk kalenderjaar) zijn gestegen met minimaal 5% ten opzichte van de datum van introductie.

---

<sup>1</sup> HR 5 december 2008, LJN BE9998

### **Wijzigingsdatum**

Deze aanbeveling gaat in op 1 juli 2009 en is van toepassing op ongevallen die na deze datum hebben plaatsgevonden.

### **Toelichting op De Letselschade Richtlijn Huishoudelijke Hulp.**

Voor u ligt de compleet vernieuwde Letselschade Richtlijn Huishoudelijke Hulp. Gebleken is in de praktijk dat de oude aanbeveling met open armen is ontvangen, maar dat hij qua duur (zes weken na het ongeval) toch erg kort was. Veel benadeelden kiezen er al dan niet vrijwillig voor om na een ongeval huishoudelijke hulp te betrekken van derden; vaak familie, vrienden, kennissen etc. Voor wat betreft de hulp van derden/mantelzorg is uitgegaan van een uurtarief van € 8,50. Dit uurtarief zal in de loop der tijd geïndexeerd worden.

Bij de berekening van het aantal uren is gespiegeld aan het door veel arbeidsdeskundigen gebruikte systeem GITHA. GITHA is een door Wageningen Universiteit ontwikkeld computerprogramma ter ondersteuning van het bepalen van letselschade na (bijvoorbeeld) een ongeval voor personen in het huishouden. Dit volgens een Gestandaardiseerde Inventarisatie van Taken in de Huishoudelijke Arbeid.

Hierbij wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met onder andere het type huishouden, de positie in het huishouden, het aantal uren betaald werk en de aanwezigheid van apparatuur (zoals bijvoorbeeld een vaatwasser). Het resultaat is een urenbegroting, die de basis vormt voor het bepalen van de (letsel)schade. Een arbeidsdeskundige zal afhankelijk van de specifieke omstandigheden in een huishouding de conform GITHA berekende resultaten veelal aanpassen. Voor aanpassing aan specifieke omstandigheden is binnen deze aanbeveling geen ruimte. In deze aanbeveling zijn vier typen huishoudens onderscheiden.

De rechtspraak<sup>2</sup> heeft zich inmiddels meermalen uitgelaten over de vergoeding van door een derde verleende mantelzorg. Deze rechtspraak kan als volgt worden samengevat:

In hoeverre bij de bepaling van de omvang van de kosten van huishoudelijke hulp rekening dient te worden gehouden met door een derde verleende mantelzorg, heeft als maatstaf te gelden of en in hoeverre het inschakelen van professionele hulp voor het verrichten van de huishoudelijke werkzaamheden normaal en gebruikelijk is.

Veelal zijn rechters van oordeel dat het niet onredelijk is om eventuele gezinsleden van een benadeelde een (niet voor vergoeding in aanmerking komend) aandeel in de huishouding op zich te laten nemen, zoals hulp bij het koken en/of de zwaardere weekendboodschappen. Daar zijn echter grenzen aan. Om die reden is voor alle typen huishoudens (behalve uiteraard voor de alleenstaande) rekening gehouden met twee/derde

---

<sup>2</sup> Zie onder andere HR 28 mei 1999, NJ 1999, 564; HR 6 juni 2003, NJ 2003, 504; Gerechtshof Arnhem 23 mei 2006, LJN AY5110; Rechtbank Zwolle 20 augustus 2003, VR 2004/87. In HR 5 december 2008, LJN BE9998 omschreef de Hoge Raad in rechtsoverweging 3.5.1. het als volgt: "In de lijn van deze rechtspraak moet – met het hof – worden aanvaard dat ingeval van letselschade de kosten van huishoudelijke hulp door de aansprakelijke persoon aan de benadeelde moeten worden vergoed indien deze tengevolge van het letsel niet langer in staat is de desbetreffende werkzaamheden zelf te verrichten, voor zover het gaat om werkzaamheden waarvan het in de situatie waarin het slachtoffer verkeert, normaal en gebruikelijk is dat zij worden verricht door professionele, voor hun diensten gehonoreerde hulpverleners. Dit is niet anders indien die werkzaamheden in feite worden verricht door personen die daarvoor geen kosten in rekening (kunnen) brengen.

van het aantal volgens GITHA begrote aantal uren. Dit is redelijkerwijs geschat. GITHA houdt namelijk rekening met de uren die besteed worden aan het doen van boodschappen, het bereiden van maaltijden, etc.

Gekozen is voor de duur van 3 maanden, met eventueel een verlenging voor 3 maanden bij het voortduren van de mantelzorg, aangezien de zaken waarin het gaat om gering letsel dan afgesloten zullen zijn voor wat betreft de schadepost huishoudelijke hulp en de zaken waarin een regeling nog niet in zicht is vanwege de ernst van het letsel, veelal zullen vragen om de inschakeling van een arbeidsdeskundige, zodat deze schade concreet kan worden berekend.

Hieronder volgen enige voorbeelden ter verduidelijking van de nieuwe aanbeveling.

**Voorbeeld 1:** man en vrouw, geen kinderen. Vrouw loopt bij ongeval hersenkneuzing op en man was al zwaar hartpatiënt en daardoor volledig arbeidsongeschikt. Vrouw verrichtte vóór het ongeval daarom een zeer groot deel van het huishoudelijk werk, naast een betaalde parttime baan. De bijdrage van de vrouw vóór het ongeval wordt conform art. 3 op 75% gesteld.

Eerste drie maanden na het ongeval kan de vrouw niets in het huishouden doen en valt zij dus in de categorie zwaar beperkt. Er volgt dan een vergoeding van 75% van € 160,00 = € 120,00 per week.

Na drie maanden vindt schadevaststelling plaats op basis van de concrete situatie, nog steeds mantelzorg, waarbij wordt uitgegaan van een uurtarief van € 8,50 uur.

**Voorbeeld 2:** man en vrouw, twee kinderen (3 en 1 jaar oud). Man verblijft zeer regelmatig voor zijn werk in het buitenland. Vrouw verricht grootste deel huishoudelijk werk inclusief de verzorging van de kinderen. Als de man in Nederland is, draagt hij zijn steentje bij in het huishouden, zeker voor wat betreft de verzorging van de kinderen. Vervolgens loopt de man bij een ongeval ernstig heupletsel op. De bijdrage van de man wordt over het gehele jaar gezien conform art. 3 op 25% gesteld. De man blijkt vanwege een medische kunstfout een nieuwe heup nodig te hebben en hij ligt de eerste vier maanden na het ongeval bijna continu op bed. Er volgt dan een vergoeding van 25% van € 300,00 = € 75,00 per week voor de eerste drie maanden. Daarna vindt schadevaststelling plaats op basis van de concrete situatie, nog steeds mantelzorg, waarbij wordt uitgegaan van een uurtarief van € 8,50 uur.

**Voorbeeld 3:** alleenstaande vrouw met twee kinderen (8 en 4 jaar oud) loopt bij een ongeval een whiplash op. Gekeken wordt naar de leeftijd van het jongste kind. Je komt dan in de categorie gezin met inwonende kinderen jonger dan 5 jaar. De eerste twee weken is de vrouw tot niets in staat en helpt de moeder van de vrouw dag en nacht. Vergoeding van € 300,00. Vervolgens kan de vrouw weer wat huishoudelijke werkzaamheden oppakken. Zij kan als licht tot matig beperkt worden beschouwd. Vergoeding van € 150,00 per week.

**Voorbeeld 4:** man en vrouw, drie thuiswonende kinderen, waarvan één meerderjarig (10, 15 en 19 jaar oud). Vrouw loopt bij een ongeval zeer ernstig been- en schouderletsel op. Diverse operaties volgen. De vrouw is langdurig uitgeschakeld, zowel voor haar werk in loondienst (gedurende 28 uur per week) als voor huishoudelijke werkzaamheden. De man werkt 32 uur per week. De bijdrage van de kinderen in het huishouden,

vooral van de oudste twee, is groot. Mede daardoor kan de bijdrage van de vrouw vóór het ongeval worden gesteld op 25%. Voor wat betreft het normbedrag wordt uitgegaan van een gezin met inwonende kinderen ouder dan 5 jaar. Gedurende de eerste 3 maanden kan ervan uitgegaan worden dat de vrouw zwaar beperkt is. De verzekeraar geeft er de voorkeur aan, gezien de ernst van het letsel, en het feit dat de woning niet van moderne voorzieningen zoals een vaatwasmachine, wasdroger, etc. is voorzien, om 3 maanden na het ongeval een arbeidsdeskundige in te schakelen en de schade concreet vast te stellen. Daarbij wordt dan ook bekeken welke voorzieningen een aanzienlijke besparing van huishoudelijk werk kunnen opleveren, alsmede of professionele hulp kan worden ingeschakeld.

Werkgroep Materiële Normering van De Letselschade Raad, juni 2009